

DIRVA

Nr. 28

Kovo-March 7, 1960

Cleveland, Ohio

LIETUVOS KOMPARTIJA SUSINERVINO DĖL HERTERIO PAREIŠKIMO

**Bet gyventojai turėjo progos sužinoti, kad Ameri-
ka neužmiršo Lietuvos ir siekia jos laisvės**

„Labai nervingai ir plačiai kompartijos centras iš Vilniaus per TIESĄ ir radiją reagavo į Amerikos Valst. Sekretoriaus Herterio pareiškimą Vasario 16 d. — Lietuvos Nepriklausomybės Dienos proga. Atsikirtimuose kompartija nepareiškė jokių naujų argumentų, bet nauja tame atsikirtime yra tas, kad tuo būdu Lietuvos gyventojams buvo paskelbtos pagrindinės Valst. Sekretoriaus pareiškimo mintys. Buvo paskelbta, kad „šiomis dienomis valstybės departamentas paskelbė JAV valst. sekretoriaus Herterio pareiškimą, kuriame jis sielojasi dėl Pabaltijo respublikų, jų tarpe Lietuvos, laisvės“. Toliau paskelbė, jog Herteris „sakosi noris patikinti Pabaltijo tautas, jog girdi, mes neužmiršime jūsų“. Paskelbė, kad Herteris nepatenkintas, kodėl Lietuva yra sovietų sudėtyje, ir kad jis linki Pabaltijo tautoms turėti valdžią pagal savo pačių norą....

Kompartijos svarbiausias atsikirtimas į tą Herterio pareiškimą, kad, esą, Pabaltijo tautos jau turinčios valdžią tokią, kokios norinčios, ir jos tuo esančios labai laimingos. Tą žmonės iš kompartijos jau yra girdėję tūkstančius kartų, o Herterio pareiškimų atpasakojimą iš šio šaltinio patyrė pirmą kartą.

ATLEIDO DIRSE IŠ MINISTERIO PAREIGŲ

Vasario 25 d. Tiesa paskutiniame puslapyje paskelbė trumpą pranešimą, kad Alfonsas Dirsė atleistas iš sveikatos apsaugos ministerio pareigų. Iki vasario pabaigos dar nebuvo pranešimo, kas skiriamas į jo vietą. Kai vasario pradžioje socialinio aprūpinimo ministeris Juozas Stimbury pasitraukė į pensiją, tai į jo vietą tuojuo, tą pačią dieną, buvo paskirta ir paskelbta įpėdinė — Jančaitytė Tatjana.

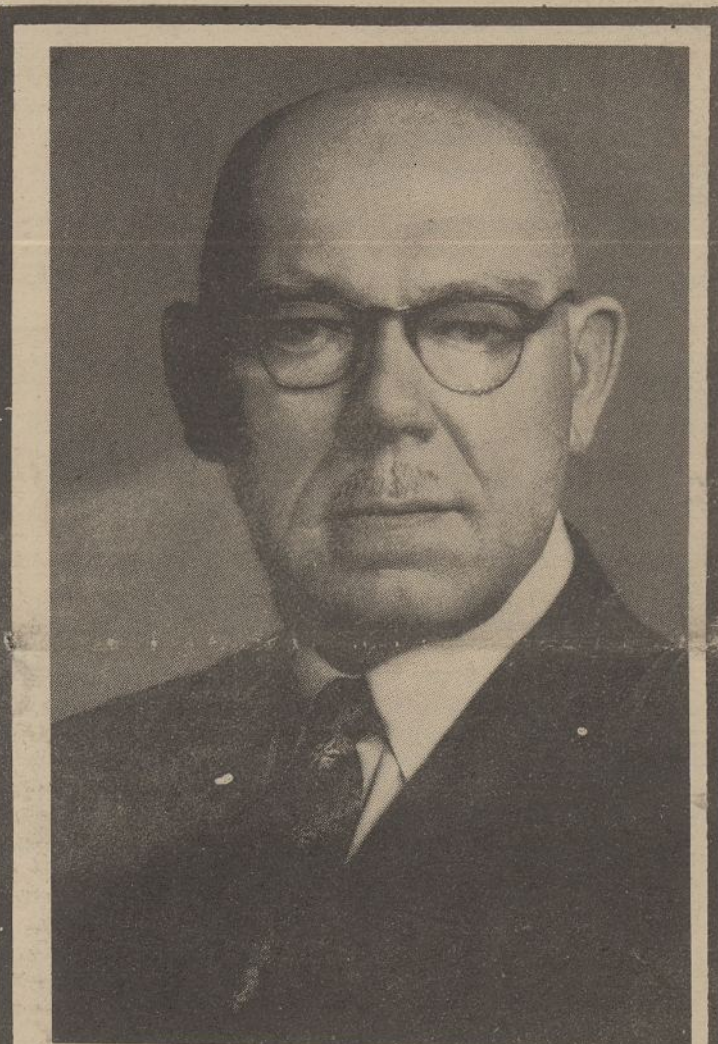
Jančaitytė pastaruoju laiku yra buvusi Kėdainių rajono kompartijos sekretorė. Anksčiau yra buvusi visos Kauno srities sekretorė. Lankė specialią partijos pareigūnams mokyklą, nuolat renkama aukščiausio sovieto deputate. Ji dabar bus antra moteris vilniškėje valdžioje, ministerio poste. Kita neseniai užėmė netgi premjero pavaduotojo Kazio Preikšo vietą. Tai Leonkadija Diržinskaitė-Piliušėnienė. Ji prieš tai irgi buvo kompartijos sekretorė Šiaulių mieste. Anksčiau Mikalina Meškauskienė buvo ministerė (kinematografijos), bet po Stalino mirties jos ministerija buvo likviduota (įjungta į kultūros ministeriją) ir ji nasiliko tik kultūros ministerio (Juozo Banaičio) pavaduotoja.

Dabar iš pareigų atleistas (ne pats pasitraukęs, ir ne „ryšium su perėjimu į kitą darbą“...) Alfonsas Dirsė Stalino laikais buvo sveika-

tos skyriaus vedėjas Klaipėdos srityje, o sritis (jau po Stalino) panaikinus, tapo sveikatos ministerio pavaduotoju. Prieš pustrėčių metų buvo paskirtas sveikatos ministeriu vietoj Br. Penkausko, pasitraukusio į mokslinį darbą. Dirsė buvo vienintelis ministeris dartinėje vilniškėje valdžioje nepriklausęs kompartijai.

MIRĖ PROF. KAZI- MIERAS ŠALKAUSKAS

Vasario 26 d. Lietuvoje mirė advokatas ir teisės profesorius Kazimieras Šalkauskas. Nepriklausomybės laikais jis dėstė civilinį procesą Lietuvos universitete. Advokatavo ir profesoriavo teisių fakultete jis ir dabar, nors tų darbų turinys buvo jau labai skirtingas. (LNA)

Prof. Dr. Kazys Ozelis, miręs kovo 3 d. Chicagoje. Velionis buvo Lietuvos kariuomenės pulkininkas, Vyčio kryžiaus kavaliereus, Vytauto Didžiojo Universiteto Medicinos Fakulteto ordinarinis profesorius, Gydytojų Korporacijos "Fraternitas Lituanica" pirmūnas. Palaidotas kovo 5 d. Šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje, dalyvaudant šeimos nariams, gausiems jo bičiuliams ir organizacijų atstovams. Liko žmona Sofija, dukterys: Sofija ir Dalia, sūnus Kazys su šeima.

AMERIKA SIŪLO KUBAI NUTRAUKTI 'VERGIJĄ'

JAV valstybės departamentas pareiškė, kad Amerika galinti atšaukti 150 mil. dolerių metinę subsidiją už cukrų, jei Kuba jaučiasi, kad ji esanti "pavergiama", priimdama tą subsidiją.

Tai buvo atsakymas į prieš dvi dienas Havanos universitete majoro Ernesto Guevara pasakytą kalbą, kurioje jis pareiškė, kad Amerika mokanti premijas už Kubos cukrų, norėdama ją "ūkiškai pavergti". Guevara, argentinietis kilme, yra Kubos valstybinio banko direktorius.

JAV pagal vadinamąjį "cukraus aktą" Kubai primoka apie 2 centus už svarą virš rinkos kainos, kasmet nupirkdama apie trečdali visos Kubos cukraus produkcijos.

Prieš dvi savaites Kuba buvo pasiūliusi Amerikai tartis dėl abiejų kraštų santykių su sąlyga, kad JAV nesiims jokių ekonominių sankcijų, kurios pakenktų Kubos ūkiui, Washingtone tai buvo suprasta, kad kongresas neturėtų sumažinti cukraus pirkimo iš Kubos kvotos, kai reikės atnaujinti "cukraus aktą" šioje

sesijoje. Praeitą savaitę JAV atsakė, kad ji sutinka tartis, bet nepriims jokių iš anksto priimtų sąlygų.

Šv. Antano parapijos Detroite moterų choras, vadovaujamas Mateikos, išpildęs meninę programą Balfo skyriaus 15 metų minėjime: A. Žiedienė, J. Mikulionienė, P. Heinigienė, J. Zarankienė, Z. Skiotienė, (nepilnai matoma) A. Stašaitienė, R. Ražauskienė, O. Jasiukienė, J. Šulcaitė ir D. Petronienė, J. Gaizučio nuotrauka

SOVIETAİ BANDO SUARTĖTI SU ISPANIJA

Du Sovietijos pareigūnai, kaip dabar paaiškėjo, vasario vidury lankėsi Ispanijoje. Nors jų vizitas nebuvo laikomas valstybės paslaptimi, tačiau spaudoje apie jį neužsiminta. Pirmą kartą istorijoje sovietiniai pareigūnai buvo Franco vyriausybės svečiai.

Abu pareigūnai buvo iš Sovietijos "valstybinio komiteto kultūriniais ryšiams su užsienio kraštais". Kiek patiriama, jie tarėsi dėl pasaulinio garso ispanų šokėjo Antonio gastrolijų Maskvoje, už jas įperšant rusų baleto gastroles, ir dėl valstybinių futbolo komandų rungtynių Maskvoje ir Madride.

Ar kokių susitarimų tais klausimais pasiektą, nėra žinios, bet jau kuris laikas pastebima, kad sovietai norėtų užmegsti diplomatinis santykius su Franco, nepaisant oficialios propagandos puolimų. Ta proga prisimenama, kad Sovietija pagalbėjo Ispanijai patekti į Jungtines Tautas ir tarptautiniuose kongresuose sovietų delegatai ieško ryšių su ispanais, juos kviesdami aplankyti Sovietiją. Visi ispanai grąžinti iš rusų karo belaisvės.

Nauji kardinolai

Popiežius Jonas XXIII pakėlė į kardinolus dar septynis katalikų Bažnyčios dignitorius. Tarp naujai pakeltųjų yra pirmasis istorijoje Afrikos negras, pirmasis japonas ir pirmasis filipinietis kardinolas. Dabar kardinolų kolegijoje bus mažiausiai po vieną vietinės kilmės atstovą iš visų kontinentų.

Tanganikos vyskupas afrikietis Laurian Rugamba yra gimęs pagonis, vėliau drauge su tėvais apkrikštytas ir dabar teturi tik 47 m. amžiaus. Tik vienas kardinolas Bažnyčios istorijoje buvo jaunesnis už jį — Berlyno vyskupas Doepfner, kuris turėjo 46 m. amžiaus.

Po šio pakėlimo kolegija padidinta iki rekordinio 85 kardinolų skaičiaus. Iš jų 33 yra italai ir 52 kitų tautų.

Naujai pakeltieji į kardinolus raudonąsias skrybėles gaus kovo 27 d.

Iš kitos pusės, Sovietija yra gera rinka Ispanijos apelsinams ir citrinoms. Rusai už tai nori įpiršti savo savus traktorius, įpiršto savo traktorius.

Bet tikrasis sovietų tikslas yra

LAIVYNAS KEIČIA PRIEŠO SEKIMO SISTEMĄ

JAV karo laivynas paskelbė numatą išimti iš apyvartos "užtvarinius" karo laivus su radaru įrengimais, laikomus abiejuose vandenynuose ir sudarančius dalį kontinento priešlėktuvinės gynybos. Laivai būsią panaudoti kitiems reikalams, o susidarančios šantaupos — kitų laivų modernizavimui.

Tie laivai jau eilę metų buvo įjungti į priešo aviacijos sekimo ir ankstyvojo įspėjimo sistemą. Laivyno sluoksniai pastebi, kad jų išėmimą iš tarnybos iššaukusi pasikeitusi ginklų struktūra. Dabar didįjį pavojų kraštui sudarančios balistinės raketos, kurių sekimui "radaro užtvariniai" laivai beturį maža vertės. Be to, laivynas noris atkreipti didesnę dėmesį į povandeninių laivų sekimą.

"Radaro užtvarų" tarnybai buvo naudojami 36 naikintuvų kla-

Amerika parems Vokietiją

JAV ambasadorius Bonoje Walter C. Dowling pareiškė, kad Washingtonas paremsias šiaurės Atlanto Gynybos Organizacijos Vakarų Vokietijos prašymą, kad jai būtų leista steigti karines bazes Ispanijoje. Tas klausimas būsią diskutuotas ateinančioje gynybos ministerių konferencijoje, kuri įvyks šio mėnesio pabaigoje.

Kaip patiriama, Vak. Vokietija bandžiusi bazių steigimo klausimą diskutuoti ir su Britanija, bet vėliau to plano atsisakyta dėl nedėkingo susisiekimo ir geografinės būklės.

Sovietija, kaip ir reikėjo tikėtis, pareiškė protestą dėl vokietų pasirošimų steigti bazes Ispanijoje.

atgrasinti Ispaniją nuo karinių sutarčių su JAV ir išstumti Strateginės Oro Komandos bei laivyno bazes. Tik Ispanija tuo tarpu nelabai linkusi pasiduoti sovietinėms vilionėms.

sės laivai, kurie patruliavo Atlante ir Ramiajame vandenynė.

Karo laivyno kontrolierius gen. Joseph Campbell paskelbė, kad JAV karo laivynas išleids beveik 608 mil. dolerių lėktuvams ir radaro aparatūrai, kurie pasirodė esą "nepakankami" kariniams uždaviniams atlikti. Esą, užsakymai būdavo vis kartojami, nepaisant pastebėtų trūkumų.

Kad Chruščiovui būtų jaučiau

Prancūzijos policija pradėjo rankioti ir į Korsikos salą skraidinti šimtus antikomunistinių pabėgėlių iš Rytų Europos kraštų. Chruščiovo lankymosi Paryžiuje proga numatoma "nemokamoms atostogoms" į Korsiką išsiųsti netoli 1000 asmenų.

"Nedidelis skaičius įtartinų asmenų" išgabenami į Re salą Atlante. Kiti 3000 pabėgėlių bus nuolatiniškai policijos priežiūroje, turėdami du kartus per dieną registruotis policijos nuvadose. Daugiausiai paliestos tautybės yra vengrai, lenkai, čekai, rumunai ir jugoslaviai.

Taip pat paskelbta, kad Chruščiovo vizito metu į Prancūziją nebus įsileidžiama jokių užsieniečių iš Rytų Europos kraštų, išskyrus tuos, kurie atvyks su diplomatinėmis vizomis.

Į gausėjančius Prancūzijos intelektualų protestus dėl tokių apsaugos priemonių vidaus reikalų ministerija atsakė, kad tik nedidelis pabėgėlių skaičius esąs tų "priemonių" palietas. Prancūzijoje gyveną apie 3 mil. užsieniečių, iš kurių 189,000 turi pabėgėlių statusą ir 95,000 yra tokių, kuriems po pabėgimo suteiktas politinis prieglobstis.

* VOKIETIJOJE pastebėtas didėjęs perbėgimų į sovietinę zoną skaičius. Sovietinės zonos pareigūnai teigia, kad nuo šių metų pradžios į jų sieną perbėgo 7,500 vokiečių. Palyginimui reikia pastebėti, kad iš sovietinės zonos į Vakarus per tą patį laiką perbėgo 20,000 vokiečių. Apie pusę perbėgusių į rytinę zoną nėra niekad anksčiau joje buvę, o kita pusė yra buvę sovietinės zonos gyventojai, pabėgę į Vakarus ir vėliau grįžę.

* KUBOJE žuvo tarp 75 ir 100 asmenų ir 200 sužeista, kai Havanos uoste sprogo prancūzų laivas, atgabėjęs šaudmenis.

KAIRĖJE: Minint dešimtmetį, Vasario 16 Gimnazijos šokėjos svečiams pašoko keletą tautinių šokių.

Konkursinė nuotrauka Nr. 44

Kažin kas labiau domisi knyga, mergaitė ar kačiukas?

BELGRADAS DOMISI TROCKIO ŽUDIKU

Vėliausiai šių metų rugpjūčio mėnesį, o gal malonės keliu ir keliais mėnesiais anksčiau, iš Meksikos sostinės kalėjimo bus paleistas politinis žudikas--žmogus, kuris prieš 19 metų užmušė Trockį. Niekas nežino,

ką šitas paslaptinis žudikas, kuris žinomas Frank Jackson, Jacques Monard, Jacques van Dendreshed ir Ramon Mercader vardais, išėjęs laisvėn darys. Ar jis vyks į Sovietiją? Ar jis tuo visam pasauliui nepasakys, kad

buvo Stalino įrankiu, 1940 rugpjūčio 20 didžiuliu kapliu užmušdamas pasenusį Trockį?

Jam yra tik vienas aiškus kelias: dingti kur nors už geležinės uždangos, jei nori išgelbėti savo kailį. Nes fanatiški Trockio šalininkai, kurių Pietų Amerikoje itin apstu, yra prisiėkę kerštą: jei Monardas--ta pavarde jis dažniausiai vadina--pasiliktų Meksikoje, po kelių dienų jo jau nebūtų gyvųjų tarpe. Maskvai nebūtų labai patogu suteikti Monardui prieglobą ir tuo pačiu viešai pripažinti dar vieną ipoteką iš Stalino palikimo. Bet esama ženklių, kad pradės atsirasti nelauktas, elegantiškas sprendimas, kuris garantuotų Monardo saugumą, nesukompromituojant Maskvos ir Rytų bloko: jo likimu domisi jugoslavinis Tito režimas.

Kai iš Jugoslavijos pasiuntinys Meksikoje pabėgo aukštas valdininkas Hinko Raspor, nutraukdamas visus ryšius su Tito režimu, pirmą kartą viešumoje išaiškėjo, kad Jugoslavijos pasiuntinys iš Meksikos turi reguliariai į Belgradą siųsti pranešimus apie Monardą, jo sveikatos būklę ir visas kitas su juo surištas žinias. Tam tikslui pasiuntinys turėjo suorganizuoti rafinuotą šnipų tinklą ir išleisti daug pinigų, nors tokio žygio reikalingumas iš karto atrodė labai neaiškus.

Tito planavo tolimesnę perspektyvą. Kremlius dar ir nuoširdžių santykių laikais Jugoslavijos komunistų partijai priklausio jo "apsikrėtimą trockizmu". Trockizmas buvo prieštasis, pareikalavusi daugybės sovietinėje emigracijoje gyvenusių Jugoslavijos komunistų galvų stalininių valymų laikais. Ir pats Tito ilgą laiką buvo įtarinėjamas trockizmu ir partijos priekini galėjo tik tada prasiskverbti, kai buvo likviduota vadovaujančių komunistų daugumas su partijos sekretoriumi Josip Cizinski-Gorkic--tai galima išskaityti iš Tito spaudos pareiškimų 1959 metais, minint komunistinės partijos sukaktį.

Tie priekaištai, kurie po 1948 m. lūžio dar pagausėjo, Tito režimą privertė Jugoslavijoje išnaikinti ir paskutinį trockizmo kvapą. Tuo po valdžios perėmimo 1945 metais buvo skubiai areštuotas ir nukankintas Jugoslavijos trockistų vadas Krsta Tacevic.

Kitas trockistų vadas, gydytojas Dusan Jankovic, išsigelbėjo, pabėgdamas į užsienį. Vienas svarbiausių partijos vadų, Sveta Popovic, II Pasaulinio karo partizanų politinis komisaras Serbijoje, buvo įtartas trockizmu ir

Žvalgybų kova

"Kraukis lagaminus, už valandos išplauksi"

Tą pačią valandą, kai Reluga grįžta savo butan su gautais iš anglo lakūno dokumentais ir, telefonu paskambinus lenkų šnipų viršininkui Dudai, jis atsako dokumentų negavęs, MacCallum ap-lanko savo viršininką, britų slap-tosios žvalgybos pulkininką.

--Ar perdavėte agentui "žaidimo medžiagą"?--klausia pulkininkas.

--Savaime suprantama.

--Ar norite man dar ką pasakyti?

--Šitas Reluga man nepatinka,--šypsosi MacCallum.--Tiks-liausias, jis man per daug patinka.

--Ką tai reiškia?

--Pulkininke, aš jau seniai dirbu slautojoje tarnyboje ir tikiuosi galės nujauti, kada Rytų agen-tas nori "iššokti". Reluga man atrodo panašus į tokį.

--Ar turite konkrečių duomenų?

--Taip,--atsako MacCallum galvodamas.--Reluga yra jo tik-roji pavardė. Lenkai jam nebūtų leidę naudoti tikros pavardės, jei negalvotų jo šokdinti per ašmenis.

--Bet tai gali būti ir sutapi-mas.

--Žinoma. Bet aš pasidomėjau privatinio Relugos gyvenimu. Man krito į akis kai kurie dalykai.

--Ir ką jūs siflotė?

--Aš elgiuosi instinktyviai. Man strodą, kad Relugą reiktų saugoti dieną ir naktį.

Pulkininkas nėra įtikintas.

--Ar esate su juo sutarę kitą susitikimą?--klausia.

--Šeštadienį.

--Na, tada pamatysime.--Jis pagalvoja ir ištisia ranką link telefono.--Pagaliau nepakenks.

Aš įsakysiu, kad jūsų draugas Reluga būtų saugomas.

Karšta, vasariška birželio pa-baigos diena. Reluga anksti grį-žo iš įstaigos.

Gretimame kambaryje žaidžia mažasis Ričardas. Auklė, kurią Reluga po žmonos dingimo buvo pasamdęs, jau išėjusi.

Reluga berniukui buvo išaiški-nęs, kad motina ir mažoji Mar-garita staiga turėjusios išvažiuo-ti namo, pas senelę.

Rytoj jis vėl susitiks paslap-tingąjį kapitoną. Lakūnas reika-laus pinigų. O Reluga vis dar nėra atidavęs informaciją. Jos paslėptos mažoje medinėje skry-nelėje prie židinio.

Jis galvoja apie Meliną. Ar ji tikrai jį laisvu noru paliko, ar buvo priversta važiuoti Len-kijon? Ar ji myli tą biau rūjį, brutalių Dudą? Ar ji buvo priversta su juo draugauti?

Reluga pabunda iš savo min-čių, kai kažkas pabeldžia į du-ris. Joms atsidiarius, prieš sa-ve pamato Dudą ir du nepažista-mus vyrus. Jie atrodo, kaip Du-dos broliai. Dideli, plačiapečiai boksininkai.

--Turiu su tamsta pasikalbėti, Reluga,--sako Duda. Abiejų svetimųjų jis nesupažindina. Jie lieka prie durų, kai Reluga ir Duda nueina į saloną.

--Pakuokis lagaminą--sau ir vaikui,--sako Duda.

Reluga nustebęs spokso į jį.

--Nedaryk istorijų,--tęsia Du-da.--Už valandos turi būti ant "Batory". Važiuoji namo.

Reluga pajuda link telefono. Duda šypsodamasis pastoja jam kelią.

--Neverk mane naudoti jėgos--pareiškia svečias.--Tamstai duotas įsakymas važiuoti namo. Ir tamsta tai darysi, nes...--jis žvilgtelėja durų pusėn.

--Tėte, kodėl tu, neateini?--mažasis Ričardas atidaro sa-liono duris. Jis atpažįsta nuola-tinį savo motinos svečią.--Dėde Vladislavai, ką tu čia veiki?

Duda nusišypso.

--Eik į savo kambarį, Ričar-dai,--jis sako.--Aš turiu pasi-kalbėti su tavo tėvu. Aš atnešiau tau gerą naujieną. Tu važiuoji pas mamą.

Vaikas pradeda kryžtauti, Re-luga beviltiškai žiūri į vaiką.

--Eik į savo kambarį, Ričar-dai,--pagaliau pasako jis. Ir vai-kui išėjus.--Tamsta turi man bent paaiškinti, Duda...

--Neapsimesk, kad nieko ne-žinai,--piktai atkerta svečias.--Nemanyk, kad aš toks kvailas tamsta pasitikėti. Aš seniai žinojau, kad tamsta dirbi anglams. Aš pasiteiravau pas Zambrychi.

Reluga išblyksta.

--Pavėluotas gailėstis,--sako Duda.--Zambrychi man pasakė kad MacCallum tau perdavė do-kumentus. Atiduok juos!

Reluga žino, kad nebėra prasmės išsisukinėti. Pavargu-siu žingsniu jis nueina link me-dinės skrynelės.

--Puikiai saugai valstybės paslaptis,--tyčiojasi Duda, pa-imdamas geltonąjį voką.--O da-bar pasiruošk. Duoda penkiolika minučių laiko.

Reluga žvelgia pro langą. Paprasčiausia būtų iššokti pro jį. Bet kas tada atsitiks su Ričardu. Varšuvoje jis bent ras savo motiną.

Duda išeina į priekinį kamba-rį, prie kurio durų vis tebesto-vi abu milžinai.

--Jis jau pakuojo. Netikiu, kad jis būtų kvailas ir priešin-tųsi.

Reluga pakuojo. --Ar aš galiu tau, tėte, pa-dėti?--klausia Ričardas. Jis ne-begali suvaldyti savo džiaugsmo, kad pamatys motiną.

Duda grįžta atgal, žvilgtelė-ja į laikrodį.

--Na, jau laikas eiti,--sako jis Relugai. Ir šypsodamasis ber-niukui.--Tu juk, Ričardai, nenori pavėluoti į laivą.

Reluga apsilviko apsiaustą. Jis neša du lagaminus ir eina durų link. Ričardas žingsniuoja šalia jo. Duda eina paskui. Vienas prie durų stovinčiųjų atidaro du-ris.

Už jų stovi šeši ar septyni ci-viliškai apsirengę vyrai. Dar toliau matomos imponantiškos Londono policininkų figūros. Vis-sas prieangis pilnas žmonių.

Už kelių sekundžių abu mušeikų tipai nuginkluojami. Duda įvaro-ja apie savo diplomatinį imuni-tetą, bet priverčiamas atiduoti geltonąjį voką. Tai špionažinės veiklos įrodymas. Po kelių die-nų jis bus išstremtas iš Anglijos.

Reluga pastato lagaminus. Jo veide atsispindi baimė ir paleng-vėjimas. Ričardas verkia: --Aš noriu pas mamą! Aš no-riu pas mamą!

Savo motinos jis greičiausiai nebepamatys.

Reluga gauna politinę prieglo-bą Anglijoje. Dudos organizaci-ja išsprogdinama, areštavus tu-ziną agentų.

Kivirč ai tarp arabų studentų

Plačiai visuomenei veik ne-pastebint, ir tarp arabų studentų Vakarų Berlyne vyksta atkakli kova tarp nacionalistų ir komu-nistų. Iki 1958 metų Vak. Ber-lyne buvo tik viena arabų stu-dentų sąjunga, kuriai priklausė visų arabų kraštų studentai. Dar 1958 metais vienas Irako studen-tas viešame susirinkime, visiems plojant, galėjo pareikšti: "Mes esame prieš Bagdado paktą, nes jis nukreiptas prieš Sovietų Są-jungą, o Sovietų Sąjunga yra mū-

nužudytas iš pasalių; Belgradete-begyvenanti jo žmona ir šiandien laikoma policijos priežiūroje. Pagaliau peruolus cenzorius įsa-kė konfiskuoti visą ruso Troickio knygos laidą, sumaišydamas jo pavardę su Trockiu!

Prieglobsčio suteikimas Troc-kio žudikui Monardui duotų Bel-gradui progą pasidemonstruoti, kad jis nėra trockizmo lizdas. Ir jeigu paaiškėtų, kad Monardo nusiskundimai dėl sovietinės pa-galbos stokos kalėjime atakio tiesą, Tito, paskelbdamas žudi-ko atsiminimus ir nužudymo už-kulisius, galėtų tęsti pomirtinę polemiką su Stalinu šviežiais šaudmenimis, tuo iš naujo atkreipdamas į save pasaulio dė-mesį.

(tp)

Kas Dirvos neskaito
— daug nustoja!

Paraginkit savo pa-žįstamus užsiprenu-meruoti Dirvą.

Naujiems skaityto-jams prenumerata metams tik 8 doleriai

• moka **4%** metinius divi-dendus (dividendai išmo-kami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

• apmoka visas pašto per-siuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

LIETUVISKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠ-ČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DEŠROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAU-NAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per pašta.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti..... Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:..... Name

No. Street City State

TRECIOKAS AGENCY

SENTAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA
Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiat su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MArket 2-4867

J.S.AUTO SERVICE

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

KINGSBURY COAL
COMPANY

ATVYKITE PAS MUS, ARBA PAŠAUKITE MUS
MES ATGABENSIME GERIAUSIAS ANGLIS

MES DUODAME EAGLE STAMPS

10420 Quincy Ave.

CE 1-0200

DRAUGAS

Don Camillo

Giovanni Guareschi

5

Kaimo kalvis Peppone, neseniai komunistų sarašuose išrinktas Italijos senatorium, sporto lažybose tampa slapto milijonierium ir pinigų pasideda pas tūlą sukčių, kuris veikia, prisidengdamas religiniais tikslais. Jo suktybės vieną dieną išryškėjus, Peppone, vykdydamas partijos liniją, viešu manifestu pasmerkia sukčių ir kunigus. Kunigas Camillo, kuriam slapto milijonieriaus istorija puikiai žinoma, grąšina Pepponei visą istoriją iškelti aikštėn, jei tas neatsipirks neįprasta kaina: Peppone jį turįs priimti komunistų grupėn, kuri pakviesta į Rusiją.

Nepažįstamasis "Unita" skaitytojas nuleido laikraštį, ir Peppone turėjo pripažinti, kad jis neturėjo kvailio veido. Akių išraiška galėjo būti kiek nenormali, tačiau to jis negalėjo tiksliai konstatuoti, nes jos buvo paslėptos už milžiniškų tamsių akinių. Nepažįstamasis dėvėjo paprastą šviesią eilutę ir pilką skrybėlę.

Nepažįstamasis sėdėjo netoli kankutoriaus. Pakėlęs akis ir pamatęs, kad konduktorius jam maloniai šypstelėjo, jis parodė jam dideles antraštes pirmajame puslapyje. Konduktorius linktelėjo galva.

--Šiandien tikrai yra tokių, kurie mielai norėtų išsislapstyti, --šaipėsi jis.

--Ir būtinai naktį. Iš baimės, kurią jiems dabar įvaro mėnulis, --ironizavo svečias.

--Tikiu, --kalbėjo konduktorius, --kad šiandien drebuls krečia ne vieną tų, kurie norėjo pasipelninti iš šalčio karo.

--Ir aš manau, --pritarė ant-rasis. --Todėl jie ir dėvi vilninius apsiaustus net tokiomis dienomis, kaip šiandien, kada saulė taip maloniai šviečia.

Autobusas buvo pustuštis, ir priekinėje dalyje, užpakaly sferio, sėdėjo nedaug keleivių. Vienintelis, kuris dėvėjo šviesų apsiaustą, buvo kaip tik Peppone; taigi, strėlė buvo taikyta jam. Ir savo rudeniniame apsiauste jis tikrai atrodė, kaip šalčiui opus, storas buržujus; o juk iš tikrųjų jis buvo proletaras, kurio vidinė temperatūra prilygo vulkanui prieš pat erupciją...

Peppone sukando dantis ir ne-

kludė abiemis taukšti niekus, nepajudėdamas nė per milimetrą. Tačiau, kai jis truputį vėliau išlipo iš autobuso, begėdiškas svečias vėl gulė ant kulnų. Jis juto, kaip jo kaklo arterijos grėsmingai išsipūtė.

--Sinjore, --užkalbino jį įkyrusis individas, --ar negalėtumėte man kelią...

Peppone neleido jam baigti.

--Aš galiu jums parodyti vienintelį kelią, --subaubė jis, --kelį į pragarą!

--Kaip tik jo aš ir ieškau, --visiškai ramiai atsakė sve-timasis.

Peppone truktėlėjo pečiais ir bandė nueiti. Individas sekė jį. Po penkių minučių jis tą patį tipą pastebėjo sėdintį prie gre-timo stotelio tuščioje kavinėje.

Peppone vienu gurkšniu iš-maukė šaltą skystį, kurį kel-neris jam buvo pastatęs. Taip vėl atgavo vidinę pusiausvyrą, kuri buvo reikalinga, kad galėtų nedviprasmiškai pasikalbėti.

--Juokai jau perdaug ilgai tę-sėsi, --konstatavo jis.

--O man taip neatrodo, --at-sakė ant-rasis. --Jie dar tik pra-sidėjo.

--Jūs nesitikitė, kad aš jūsų

nuomonę rintai priimčiau?

--Nesitikiu? Aš net laukiau...

--Don Camillo!..

--Vadinkite mane paprastai:

draugas Tarocci.

Su tais žodžiais kunigas iš kišenės išsitraukė pasą, pats pasižiūrėjo ir padavė Pepponei.

--Žiūrėkite čia: Tarocci Cam-illo, raidžių rinkėjas. Taip pa-rašyta pase.

Peppone studijavo dokumentą nenoromis, ilgai vartydamas rankose.

--Pavardė suklustota, ir pasas suklustotas, --sumurmėjo piktai. --Viskas suklustota.

--O, ne, drauge. Pasas yra geras ir tikras. Jis kompetentingo įstaigos išduotas piliečiui Tarocci Camillo, ir aš tik pa-sistengiau pasidaryti panašiu į tą pilietį. Jei tu netiki, štai įrodymas.

Don Camillo išėmė iš savo pi-niginės kortelę ir ją perdavė Pepponei, drauge kalbėdamas:

--Čia yra komunistų partijos nario kortelė, išduota draugo Ta-roccio Camillo vardu. Ir ji visiškai tikra. Mano dokumentai puikiausioje tvarkoje.

Peppone norėjo kažką atsakyti, bet Don Camillo užbėgo jam už akių:

--Tu, drauge, neturėtum stebėtis. Yra visokių draugų. Pa-vyzdžiui, draugų, kurie neburti ūpo būti draugais. Draugas Ta-roccio vienas iš jų. Savo partijos sekcijoje labai vertinamas. Tau tik tereikia parašyti tai sekcijai, kad jie išvardintų penkis garbin-gus draugus, ir po to pasirinksi jį. Tai yra, mane. Jis atvyks į Romą ir praleis čia keturiolika puikių atostoginių dienų, o aš jo vietoje išvyksiu į Rusiją, viską tiksliai pasižiūrėsiu ir tada jam smulkiausiai papasakosiu, ką draugas Tarocci ten matė.

Pepponei nebuvo lengva pa-sikalbėjimą nukreipti į tinkamas vėžes. Pagaliau jis prabilo:

--Aš nežinau, ar pragaras tik-rai yra, ir man nelabai rūpi tai sužinoti. Bet viena žinau, kad jūs, kilnybe, įeigu pragaras yra, ten neisite tiesiai su keliu!

--Tai labai galimas dalykas. Tai mes ten susitiksime, drauge.

Peppone liovėsi prieštarauti atkakliam kunigui.

--Kilnybe, --prabilo jis pavargusiu balsu, --kodėl norite mane sužlugdyti bet kokia kaina?

--Niekas nenori tavęs žlugdyti, drauge. Mano nuvažiavimas į Ru-siją nepakeis rusiškosios tikro-vės nė per plauką. Kas yra ge-ra, ir liks gera, kas bloga-blo-ga. Tad ko bijaisi? O gal tave ima baimė, kad ten nerasi to ro-jaus, apie kurį tavo laikraščiai nuolat pasakoja?

Peppone truktėlėjo pečiais.

--Kas mane liečia, --užtikrino Don Camillo, --tai aš nuoširdžiai tikiuosi ten nerasiąs to pragarą, apie kurį man pasakoja mano laikraščiai.

--O, kaip kilnu! --sarkastiškai sušuko Peppone, --Kaip nesava-naudiška!

--Aš visai nesu savanaudis, --užtikrino Don Camillo, --At-virkščiai, aš dėl labai savanaudiškų priežasčių tikiu, kad žmo-nėms ten gerai sekasi: ir bū-ten tie, kuriems gerai sekasi, ten laikosi ramiai ir neturi jokio noro visą pasaulį sujaukti.

(Bus daugiau)

Detroito LSK Kovas slidininkai, pasinaudodami iškritusiu sniegu, iškylauja. Nuotraukoje iš kairės: Neveravičiūtė, Augūnas, Idzelis, Žalnieraitis, Šepulaitė, Lišauskaitė, Rastenytė, Namienaitė, Bazi-liauskas, Baziliauskaitė ir Plečkaitytė.

2

FILMAI IR JAUNUOLIŲ NUSIKALTIMAI

POVILAS JASIUKONIS

Prieš keletą metų Vokie-čių Filmų Tyrinėjimo Insti-tutas dideliu skaičiumi jau-namečių teismų teisėjų iš-siuntinėjo klausimus:

1. Ar turite pagrįstų at-vejų, su kuriais jūs esate susipažinę, kuriuose kino filmai tarnavo pavyzdžiu nusikaltimo įvykdymui?

2. Ar jūs žinote kokias nors priežastis, motyvuo-jančias vogti pinigus, ku-riais naudojantis galėtų bū-ti aplankytas kino teatras? Šie klausimų blankai bu-vo išsiuntinėti į įvairias miestų ir kaimų bendruo-menes.

Atsakymas grįžtant pa-stebėta, kad kai kurie teisėjai, iš šimto nusikaltimų per metus, turėjo tik du ar tris tokios rūšies atsitiki-mus. Kiti teisėjai apie to-kius atvejus nebuvo net gir-dėję. 70 nuosimčių visų at-sakysiujų neturėjo jokių nusikaltimų, surištų su fil-mine inspiracija, tačiau be-veik visi buvo susidūrę su jaunuoliais, kurie vogė ki-no bilietams pirkti.

Štai keletas nusikaltimų, tiesioginiai surištų su filmų įtaka, kuriuos institutas ra-do savo auklausinėjimo at-sakymuose:

"Vienas berniukas matė filmą, kuriame buvo vaiz-duojama, kaip gauja bandi-tų atimtinę pinigų iš tur-tingųjų. Jis buvo skaitęs panašią apysaką apie tokį bandos vadą Julijoną, kuris taip pat iš turtingųjų plėšė pinigus ir juos davė var-gšams. Jaunuoliui tai padarė nemažą įspūdį. Ir jis nutarė sekti minėtu pavyzdžiu, pats tatau išbandydamas..."

"Trys jaunuoliai, tarp 15 ir 16 metų amžiaus, stebėjo filmą Besimaudanti Venera po tryliką kartų kiekvienas. Filme jiems didelį įspūdį darė jame matomas orkes-

tras. Tie trys jaunuoliai taip pat nutarė įsteigti or-kestrą. Jie įsilinko į radijo stotį ir pasivogė muzikos instrumentų... Bet nė vie-nas iš jų neturėjo jokio su-pratimo apie muziką..."

Savo raporte institutas pranešė visą eilę tokių pa-vyzdžių, kurie siekė nuo smulkių vagysčių iki žmog-žudystės. Minėti pavyzdžiai yra išimtiniai ir atstovauja tik labai mažą jaunų nusi-kaltėlių nuošimtį.

Nuo tiesaus kelio nukrypę ir tie jaunuoliai, kurie turi palinkimus į priešsta-tyminių elgesį, yra žymiai jautresni filmų sugestijoms, jie žymiai lengviau ir tai reaguoja ir įsidėmi vaiz-duojamus elementus. Jų taip vadinamas "psichinis atstumas" tarp realybės ir fantazijos yra žymiai trumpesnis, negu normalių vai-ky.

Pietų Kalifornijos Uni-versiteto filmų fakultete buvo prarastas įdomus ban-dymas, naudojantis trikiniu filmu Kaimynai. Šis filmas buvo demonstruojamas ke-lioms, specialiai atrinktomis jaunuolių grupėms. Vieną iš jų sudarė bažnytinis jau-nimas, kitą — būrys jaunų nusikaltėlių iš jaunamečių teismo patalpų.

Filmas buvo fotografuo-tas taip vadinamu pertrauk-tu judesiu (stop motion), kuris savo charakteriu yra gana humoristinis. Filmas vaizdavo du taikingus kai-mynus, kurie nei iš šio nei iš to, pateko į ginčą ir muš-tynes dėl staiga tarp vieno ir kito nuosavybių išdygu-sios ramunės. Muštynėse abu kaimynai vienas kitą užmušė.

Šis filmas pirma buvo ro-domas bažnytinei grupei ir

po to nusikaltėliams. Kad užfiksavus abiejų grupių reakcijas ir komentarus, sa-lėje buvo paslėptos filmų kameros ir mikrofonai. Kad būtų galima filmuoti pilno-je tamsoje, buvo įtaisytos lempos, spinduliuojančios infra — raudoną šviesą, ku-rią normaliom akim nega-lima matyti. Žiūrovai neži-nojo, kad jie buvo stebimi.

Grįžus filmams iš labora-torijos, kur jos buvo išaiš-kinamos, būrys pedagogų ir asmenų, surištų su jaunimo nusikaltimo problemomis, padarė filme matomų reak-cijų analizę.

Buvo rasta, kad bažnyti-nė išreiškė labai mažą pa-stebimų reakcijų judesiu ir garsu, išskyrus mažus vei-do išreiškos pasikeitimus ir silpnus nustebimo šūkius. Bendra laikysena buvo kon-servatyvi.

Nusikaltėlių būrys parodė visai skirtingą paveik-la: beveik iš visu dalvniu išsprogavo trumpi garsūs juokai, šūkliai ir replikos. Būrys, kaip vienetas, tu-rėjo žymiai didesnę judesį ir bangavimą. Jaunuoliai buvo neramūs ir raivėsi kė-dėse. Kai kurie rankom ro-dė į ekraną. Visi reikė di-delį susidomėjimą filmu ir jį pilnai pergyveno, beveik patys Kaimynų muštynėse dalyvaudami.

Šis eksperimentas dar nė-ra užbaigtas. Su juo surišti asmenys turi vilčių, kad daugiau patirs apie filmų įtaką į jaunuolius.

Filmų žiūrovų apmokymas

Neigiamom filmų įtakom sumažinti reikia vaikus iš-mokyti "gerus" filmus at-skirti nuo "blogų". Jiems rei-kia išamoningai gero "sko-nio" supratimą. Gal apie tai lengviau kalbėti, negu ką nors padaryti. Tačiau atsa-kingi asmenys dirba, kad surastų kelią tai įvykdyti.

Mokyti vaikus atskirti reikia pradėti anksti. Nerei-kia laukti, kol jie pasidarys savarankiškesni, ir juose pradės išsivystyti savotiški skoniai.

Ką mokytojas ar auklėto-jas gali daryti, supažindin-damas jaunuolius su fil-mais, televizija ir kitokia priemone, kuri turi galimy-bių paveikti jų laikyseną, požiūrius ir mintis?

Tarp kai kurių masių ko-munikacijos page r i n i m o siūlymų, kuriuos duoda Amerikos mokyklų sistemų tyrinėtojai, vienas iš pačių svarbiausių yra diskrimi-nuojančio skonio išvysty-mas:

"Lavinant mokinius fil-mus atskirti ir įvertinti, mes skiriame dėmesį į tris

(Nukelta į 5 psl.)

DISKUSIJOS, PASKAITOS, PASILINKSMINIMAS

Detroito įvykusių studijų dienų prezidiumas. Jonas Šoliūnas, Danguolė Jurgutienė, Viktoras Petrauskas, Aleksandras Iljasevičius ir Gintarė Šileikaitė.

Neseniai Detroito Akademikų Skautų Sąjūdžio komitetas, su-darytas iš Danguolės Jurgutie-nės, Eugenijaus Jankaus ir Al-gio Rugieniaus suruošė studijų dieną, nagrinėjusią tautinės kul-tūros įvairius aspektus. Studijų dieną atidarė senj. Viktoras Pe-trauskas.

Diskusinę paskaitą "Organiza-cijos įnašas į lietuvių kultūrą" skaitė ateitininkų atstovas Jonas Šoliūnas, santariečių--Aleksan-dras Iljasevičius ir akademikų skautų--Danguolė Jurgutienė. Po temos sekė ilgos diskusijos, o po jų bendri pietūs, kuriuos pa-ruošė Dalia Bitinaitė, talkinin-kaujančioms skautėms.

Po pietų labai gyvai paskaitą skaitė svečias iš Clevelando dail. Vytautas Raulinaitis "Lietuviai

menininkai ir modernus menas". Paskutinę paskaitą tema "Tra-giškojo pajutimas lietuvių ir tarptautinėje literatūroje" labai idomiai pristatė Rimvydas Šilba-joris, atvykęs iš Oberlin College, Ohio, kur dėsto rusų ir vokie-čių literatūrą.

Abudu paskaitininkai, nors ir stokodami laiko, mielai sutiko atvykti į Detroitą ir skaityti puikiai paruoštas paskaitas. Det-roito studentai pirmą kartą ga-vo tiek daug žinių minėtomis temomis. Ir ateityje laukia daugiau tokių studijų dienų.

Vakare buvo šokiai su pritaikyta linksma programa, sumuštinių ir skaučių akademikų kvartetu. Jį sudarė: Ismėna Mil-takytė, Rožė Černiauskaitė, Irena Černiauskaitė ir Gintarė Šilei-kaitė.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ,

per Londono, LIETUVIŲ PREKYBOS Bendrovę — Lithuanian Trading Com-pany in London.

Šiam tikslui Jums sąžiningai ir pigiau, negu kur kitur, patarnaus Bendrovės atstovai

Jonas Daugirdas

337 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 4-1232 ir EV 7-4940

Reikalaukite katalogų ir pavyzdžių.

V. RICKUS

PAINTING-DECORATIG INC.

RESIDENCINIS IR KOMERCINIS DAŽYMAS

Korporacija turi pilnus apdraudimus. Įkainavimai ne-mokami. Klijentų patogumui turime taip pat specialistus medžio, tinko ir kitiems namų remonto darbams.

Dabar jau yra pats laikas tartis dėl pavasario darbų.

Telefonuokite: PO 1-6035

658 E. 162 St., Cleveland, Ohio

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Rankraščiai, fotografijos, užuojautos...

Dirvos bendradarbių šeima, kaip ir skaitytojų, didėja. Tai geras reiškinys. Žinoma, tas geras reiškinys nėra toks, kad jau laiką turėtume galim išsitiesti taip, kaip normaliai laikraščio turėtų būti. Sakysim, šiais metais, pradėjus Dirvą tris kartus per savaitę leisti, darbo padidėjo visu trečdaliu, o į pastoviai dirbančiųjų skaičių dar neįjungė nė vieno naujo asmens. Tik iš šalies patalpinančių jėgų kiek prisijungė. Bet tos jėgos nestidaro nė vieno pilnai dirbančio asmens normos.

Esant tokiai padėčiai, savaime suprantama, visi dirbantieji redakcijoje yra perkrauti darbu. Vėluotis negalima, nes skaitytojai blogiausiai žiūri į vėluojančius laikraščius. O kai reikia viską laiku atlikti, pirmiausia dairais, kas tą darbą galėtų paspartinti. Ir mes visi, kada skubam laikraštį laiku išleisti, vis dėmesį nukreipiam į atsiųstus rankraščius. Kada jie parašyti mašinėle arba gerai įskaitomi ranka rašyti, visų akys šviesesnės. Redaktoriams tuos rankraščius paruošiant, o rinkėjams renkant. Bet kada ateina tokie rankraščiai, kad juos būtina perrašyti, nes ir kalbos klaidų nemažai, ir tiems pataisymams vietos nepalika, ir dar neįskaitomai parašyta, tada arba tokį rankraštį iš viso turi atidėti, arba laukti, kada atsiras laisvesnė minutė, ir jį galės perrašyti. Taigi mūsų prašymas, jei jau negalima mašinėle parašyti, rašykite ranka, bet labai aiškiai, ir palikite vietos pataisymams. Negailėkite popierio ir nesugrūskite. Taip darydami, mums tikrai palengvinsit, darbą paspartinsit, o tuo pačiu ir daug padėsit.

Neabejotina, kad skaitytojai pastebi, jog nuotraukų gausėja, ir jos įvairėja. Tai taip pat labai geras ženklas. Mūsų foto mėgėjai išsijudino. Taigi ir ši, lietuvių spaudoje ilgą laiką dėl įvairių nepalankių sąlygų neišjudinta ir prideramos vietos neturėjusi patrauklios žurnalistikos sritis užima prideramą vietą. Ir dabar rašiniai, kurie paliustruoti nuotraukomis, turi dvigubą vertę. Pagaliau, gera nuotrauka yra ir šiaip įdomus žurnalistinis pranešimas. Dažnai atvejais ir ilgų rašinių nepajėgiama pasakyti tai, kas pasakama nuotrauka. Bet šiuo atveju nuotrauka turi turėti tikslų aprašymą. O to mes kaip tik ir pasigendame.

Praėjusiam Dirvos numeryje jau buvome priminę, kad norime po nuotraukomis tikslų parašų. Norime išvardinti matomus asmenis, nes tik tokios spausdinamos nuotraukos patenkina daugumos skaitytojų reikalavimus ir atėčiai palieka brangiais dokumentais.

Iš praktikos jau žinome, kad beveik du trečdaliai skaitytojų pirmiausia peržiūri nuotraukas, o tik paskiau pradeda skaityti. Pas mus yra nemaža laišku, kuriuose klausia, ar nuotraukoj matomas asmuo yra tikrai tas, kurio jie senai nėra matę ir net nežinoję, kur gyvena. Deja, jei, mums siunčiant nuotrauką, tai nebuvo parašyta, mes atsakyti negalim. Taigi, dėkodami išsijudintiems foto mėgėjams, labai gražiai mums talkinantiesiems ir laikraštį įvairinantiesiems, dar prašome neužmiršti ir tikslaus nuotraukos aprašymo.

Mūsųose yra gražūs paprotys, artimuosius ištikus nelaimėi — mirus šeimos nariui, jiems per laikraštį pareikšti užuojautą. Tokių užuojautų, kaip pastebėjote, daugėja.

Užuojautas siunčiantieji nežino, kiek jos kaštuoja, prašo atsiųsti sąskaitas. Tai padarom, bet kad mums palengvintumėt ir nereikėtų tokių sąskaitų siuntinėti, čia primename, kad už normalaus dvidžio užuojautas: 2/4 colio aukščio, per dvi skiltis, reikia mokėti \$5.00. Už didesnes atitinkamai daugiau. Taigi ateity, siunčiantieji užuojautas, galės orientuotis ir mums jų paskelbimą bei apmokėjimo sutvarkymą taip pat palengvinti. B. G.

Dar žingsnį pirmyn

Paskutiniai dveji metai Dirvos gyvenime buvo didelio persilaužimo metai, Anot redaktoriaus, buvo sugriautas lietuviško laikraščio nesekmų mitas ir parodyta, kad moderniam ir objektyviam laikraščiui daryti pakankamai skaitytojų ir jaunimo ir senimo eilėse.

Naujas ofsetinis spausdinimo būdas įgalino laikraštį padaryti, pamarginti geromis nuotraukomis ir pagražinti bendrą jo vaizdą. Seni skaitytojai tuo

patenkinti, atsirado naujų. Ir atsimenant kad Dirva visa tai laimėjo nuolatiniu progresu, to kelio ir ateity nereikėtų pamiršti. Daug kas norėtų, kad ji taptų dienraščiu.

Mūsų dabartiniai dienraščiai, atstovaudami dvi politines kryptis, dažnai nepajėgia būti objektyvūs. Reikia dienraščio, kuriame būtų vietos ir kitaip galvojančioms. O tokio tapti daugiausia jėgų ir galimybių turi tik Dirva. Neabejoju, kad Dirva, ta-

Neseniai viename mūsų savaitraštyje toks išsidus vaikinas, kaip ir pridera pagal žurnalistikos taisykles, savo straipsnį pradėjo klau-

pusi dienraščiu, ras dar nemažai ir naujų skaitytojų. Ypač iš tų tarpo, kurie be dienraščio negali apsieiti. Ar kam patiks, ar nepatiks, bet nemaža dalis jų ateis iš dabartinių dienraščių sąrašų.

Gal dienraščio klausimas bus ir naujų sunkumų klausimas, bet jį jau dabar reikėtų pajudinti. Begriaudami tą patį lietuviškų laikraščių nesekmų mitą, mėginkime dar vieną žingsnį žengti pirmyn.

Ta pačia proga noriu pasidžiaugti jūsų nauju sporto skyriumi. Ir toliau nuo sporto reikalų stovinčiam malonu jį pasiskaityti.

V. Šarka,
Omaha

Mano nuomonė

Labai teisinga redaktoriaus nuomonė, kad nieko neveikti arba kaišioti pagalius į lietuvišką vėžimą yra pats lengviausias darbas. Bet pats redaktorius spausdina tokias skaitytojų nuomones, laiškus, kurie kaip tik tokius pagalius ir kaišioja.

Žinoma, čia bus tuoj pasiteisinta, kad skaitytojų nuomonės tai dar nereikšmia redakcijos nuomonės. Bet jeigu taip, tai reikėtų spausdinti ir tokias skaitytojų nuomones, kurios pagalių kaišiojimą kitaip supranta. Nemanau, kad laišku skyrius yra jau taip laisvas skaitytojų pasisakymas.

Man labiausiai nepatiko B. Raios straipsnis apie diržus, kuriame garbingus lietuvius suniekino. Labiausiai patiko jo paskutiniai straipsniai, liečiantys nuotakas Lietuvoje.

J. Vainėkis,
Chicago

"Gerų žmonių subuvimas"

Kas pakels katinui uodegą, jei ne jis pats, pamaniau, paskaitęs Naujienų skelbimą per visą puslapį apie jų banketą. "Bus skani, soti vakarienė, gerų žmonių subuvimas".

Čia daugiau, negu uodegos kilnojimas. Aišku, geriausias iš geriausiųjų bus ten Martynas Gudelis, dėja tik laikantis Naujienų žodyno. Šaudyti politinius priešininkus, berods, smerkia visų kultūringųjų šalių socialdemokratai. Gi Naujienų socialistiškojo stovykloje tokie teroristiniai žygiai laikomi gerų žmonių darbais.

Grigaitis padarė Gudelį savo "bedfellow". Tai jo idėjinis reikalas. Bet kai kviečia visus "gerų žmonių subuvimą", skamba kiek akiplėšiškai. Tariant Naujienų apžvalgininko žodžiais, "reikėtų sarmatos turėti".

VI. M.,
Chicago

"Vestuvės" apvylė

Chicagoje daug dėmesio buvo skirta "Vestuvėms". Tikėtasi, kad bus kas naujo. Įdomavosi ir žmonės bilietus pirkę. O po vaidinimo raukėsi. Viena, kad autorius nesugebėjo nieko nauja duoti, o pademonstravo grafomaniją. Nesugebėjo ir režiisūra. Tik ansamblio tautiniai kostiumai, dainos ir šokiai atpirko. Man tik nuostabu, kad apie pastatymą nieko nenorį rašyti visi įprastiniai Chicagos recenzentai. Bet tai suprantama. R. Kurgaitienė, Chicago

Užimtos ir dukros

Džiugu, kad nebereikia laukti savaitgalio, o turiu skaitymo visą savaitę. Užimtos ir mano mažosios dukros. Nors jos dar neskaityt, bet nuotraukos patinka ir jas išsikarpo.

Z. Kalinauskas,
Elizabeth

Išjudinkit rašytojus

Dirva gera, patraukli, įdomi. Foto konkursas išjudino fotografus. Būtų sveikintini ir kiti konkursai, kad išjudintų rašytojus.

K. Kodaitienė,
Detroit

DĖL NAMŲ IR PAMINKLŲ

J. ŠOLIŪNAS

simu. Nežinau kodėl, bet anas žmogelis klausia, ar jis turėtų juoktis ar verkėti po to, kai netikėtai jam tekę perskaityti kažkokio Jono Šoliūno straipsnį "Namai ir paminklai", tilpusį Sporto žurnale (žiūr. Vytauto Meškauskos straipsnį "Sportas, opera ir... aukos", š. m. vasario 5 d. Vieniųbeje).

Nutiko keistas dalykas. Dar nebuvau gavęs to Sporto numerio, kuriame tilpo kažkokio Šoliūno straipsnis apie namus ir paminklus, kai maurinės (nesvarbu visai, iš kokie žodyno ir iš kokių žemės šis žodis kilęs, jis visados tikš šiam abėcėliškam nusimamui) "Žurnalistikos ABC" tėvas įėjo į kovą prieš aukas sportiniams reikalams.

Laukiau Sporto žurnalo, idant išitinkčiau, ar iš tikro ten taip jau sportininkai pavyduliauja ir rašinėja niekniekius. Nors jau tą straipsnį ir buvau skaitęs, prieš jam patenkant į spaudą, tačiau dar kartą perskaičiau iš žingeidumo, norėdamas pamatyti, kiek čia tas mūsų tėvelis priskaldė malkų iš vienos mažos adatėlės. Žinote, prisipažinsiu, kad V. M. atliko neblogą ir juokingai verksmingą darbą. Anas priskaldė tiek nebūtų dalykų, kad gali mėtams užtekti jų visiems jo a b e cėliškiems mokiniam. Tad į darbą, vyrai!

Na, bet juokas šalin. Pašnekėkime ir rimtai. Man visai nesvarbu buvo, kad didžiai žinomas žurnalistas atsakė į kažkokio peckelio straipsnį. Paprastai lietuviškame rašinėjime, nesvarbu, ar tai būtų polemika ar koks nors kitas dalykėlis, dažniausiai atsakantysis visų pirma nuprausią autorį: tu toks, tu anoks. O tik paskui jau priklunioja ir prie paties straipsnio.

Taip padarė ir V. M. Nutarkavo kažkokį autorių dėl jo noro pirm statyti sporto namus, bet ne paminklus, o paskum jau pradėjo aiškinti Vieniųbės publikai, kiek žalos gali pridaryti lietuviškai operai mūsų sportininkų pavydas.

Nėra čia to pavydo visai. Ką jau čia. Tai tik abėcėliškas žurnalistikos triukas.

Žurnalistas V. Meškauskas neskaityt straipsnių išties. Tokią išvadą pasidariau, palyginęs jo polemiką su Šoliūno straipsniu. Atleiskite, jei parodysiu, kodėl Šoliūnas pasakė, kad būtina statyti pirmą jaunimui sportinius namus, bet ne paminklus.

"Namų ar paminklų" straipsnio išvada buvo tokia: "Mums pirmiausia reikia namų, o tik paskui kalbų. Statytini namai, o tik paskui paminklai. Pirmiausia reikėtų sportinių namų statymas, o tik paskui aleksandrynai, galerijų bei operų išlaikymas. Mums reikia gyvos lietuviybės!"

Argi ne gyvenimiška, argi ne dinamiska išvada? Dar ir dabar ją palaikau, nors ir man, žinomasai žurnalistė, opera patinka ir garantuoju, kad ilgiau "ištrivociu" joje neužmigęs, negu daugelis nesportininkų. Ai man, šiandien sportininkus gali užgaulioti tik tas, kuris nemato gyvenimo.

Skaudu, kai toks žinomas operos mėgėjas (sakoma, kad kas operų mėgsta tas turi būti labai "aukštas tiligentas") užgauna vyrus, kuriuos pagerbė tūkstantai Pietų Amerikos kitataučių, kuriuos anų kraštų lietuviai vadino gyvos lietuviybės apaštalais. Skaudu. Va, gal čia ir mūsų Vytautas turėtų juoktis, kaip kitados juo-

kėsi Leoncavallo Pajacuose vargšas Canio. Ach tai buvo juokas. Juokas, kurio niekas turbūt metų metais neužmirš. Tad juokis, pajace, juokis...

Neverta su Vytautu leisti į ginčą, kodėl jaunimui sporto namai labiau reikalingi, negu 100 Chicagos vyrų lietuviška opera. Neverta, nes Vytautas mažai sukinėjasi jaunimo tarpe. Jis laikraščiams rašinėja. Jis į operas lankosi. Jis Altą remia, jis siunčia paskutinius savo centus "Jūratės ir Kastyčio" fondui, jis... Ach jo visur pilna, kaip tu pipirų ir krienių kvapo.

Žinau žmonių, kurie teigia, jog mūsų priaugančio jaunimo net ir toje pachoje Chicagoje yra daugiau negu šimtas. Ne. Turbūt jie meluoja. O jei ir nemeluoja, tai kam mums to jaunimo, jei mes savo lietuviškų operų turime? Kam suprasti, kad jaunimui reikia namų? Vaško pilnos krautuvės: užsikimškime ausis penketui dienų (šeštą klausysimės operos) ir Dievop tas jaunimas.

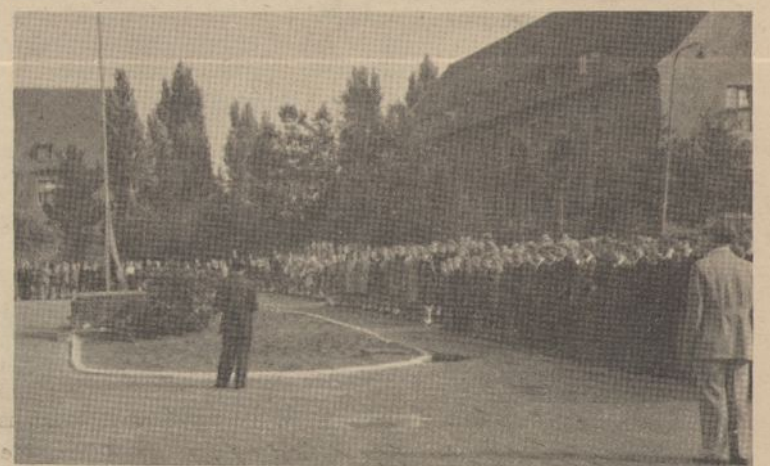
Man rodos, kad "Namų ar

paminklų" autorius Meškauskui yra labai dėkingas už pamokymą, kad visiems reikia aukų; ne tik sportininkams. V a j e r g u t e l l a u, būc ir nežinojęs.

Abėcėlės žurnalisti š k o s tėvui labai juokinga per visą straipsnį buvo. Net ir manąjį juokas paėmė. Juokimės!

Beje, Vieniųbė, kurioje tilpo anas Vyt. Meškauskos straipsnis, šiaip jau yra labai "greivilligis" (koks išsireiškimas!) ir kas savaitę leidžiamas laikraštukas. Ją redaguoja, sumaniai ar ne (tai jo reikalas) dabartinis Liet. Rašytojų Draugijos prezidentas Juozas Tysliava, o leidžia jo šeima.

Tysliavos partijos nariai jų gali užsiprenumeruoti, o kiti lietuvininkai — užsiprenumeruoti ir ant kampanu-sipirkti. Aukščiau minėtas straipsnis vietomis nėra būdingas visam laikraščiui, o greičiau išimtis. Aukščiau minėtas Vyt. Meškauskas yra Vieniųbės Associate Editor. Jis nėra būdingas visam laikraščiui, o greičiau išimtis, kuris tapo taisykle visai mūsų spaudai: vien labai išmintingais redaktorais neišsiversi.

Prieš dešimtmetį Vokietijoje įsisteigusi Vasario 16 Gimnazija jau išauklėjo nemažai sąmoningų lietuvių, kopiančių toliau mokslo laiptais. Nuotraukoje gimnazijos mokiniai Dipholze, kur prasidėjo Vasario 16 Gimnazijos organizavimas.

Dirvos nuotrauka

Trečiojo subatvakario Bostone pasisiekimas

"Pabuvęs keletą valandų šitokiame jaunųjų žmonių susirinkime, noriu gyventi dar septyniadesimt metų", — pasakė plačiai pažįstamas Jonas Kasmauskas besibaigiant trečiojo subatvakario programai.

Iš tikro, vakaro rengėjai pasistengė, kad nuotaika būtų jauki, šilta ir maloni. Naujai padirbti stalai tik keturiems svečiams padengti gražiomis staldengtimis, serviruoti šildomais kavinukais, papuošti gelėmis. Dail. Vkt. Andriūšis labai nuosirdžiai dirbo, kad parengimo išorė būtų elegantiška. Jaukiomis šviesom nutriško ALT S-gos Bostono skyriaus namai, kai tuoj po septintos vakaro pradėjo rinktis viešnios ir svečiai.

Trečiojo subatvakario programa nebuvo ta, kurią rengėjai iš anksto skelbė. Neo-lithuanams pasiryžus geriau pasiruošti ir kada nors vėliau pasirodyti, ši kartą vakaro programą paruošė ir atliko žinomas Naujienų kolumnistas ir Bostono Dramos Sambūrio narys Jurgis Jašinskas. Jis skaitė Bostone gyvenančių rašytojų poeziją, pasirinkęs du Fausto Kiršos eilėraščius, du Ant. Gustaičio, du Stasio Santvaro ir vieną nežinomo poeto. Kad vakaro dalyviai nebūtų tik pasyvūs klausytojai, Jurgis Jašinskas autorijų pavardžių neskelbė — jas turėjo išpėti subatvakario viešnios ir svečiai. Spėjimuose dalyvauta labai gyvai, aktyviai ir su gera nuotaika.

Pasirodė, kad susirinku-

sieji savo rašytojų kūrybą gana gerai pažįsta. Daugumas autorių iš tikro buvo gana greitai atpažinti. Sunikiau buvo su nežinomuoju poetu, kuriuo pasirodė esąs Dr. Bruno Kalvaitis.

Jurgis Jašinskas eilėraščius skaitė su įsijautimu ir gera išraiška, o tas, kad autorius reikėjo išpėti, sudarė tikrai malonų ir nuotaikomis spalvingą vakarą.

Programai pasibaigus, visa eilė dalyvių pasisakė, kad toks dalyvavimas poezijos skaityme buvo įdomus, kad tokie vakarai ir ateity rengtini. Subatvakary dalyvavo visi skaitytų eilėraščių autoriai, išskyrus Ant. Gustaitį ir Dr. Br. Kalvaitį. Išpėję pavarde, vakaro dalyviai autoriams nuosirdžiai plojo.

Programai pasibaigus, dar porą valandų pasikalbėta prie kavos puodelių ir gražių vaišių skobnio. Dalyvių šį kartą susirinko daugiau šešiasdešimties — buvo pilna salė. Tai gražus ir sveikintinas būrys bostoniečių, kuriems savos kultūros rūpesčiai yra širdy.

Vakaro naujiena buvo tik ką J. Kapočiaus išleisti Al. Kutkaus teatrinio gyvenimo atsiminimai. Beveik 90% subatvakario dalyvių čia pat naująją knygą įsigijo.

Šviesos Bostono tautininkų namuose užgeso tik po 12 val. naktį. Trečiasis subatvakaris ir savo programa, ir dalyvių skaičiumi buvo puikiai pasisekęs. Tų subatvakarių rengimo komisiją šiuo metu sudaro Just. Vaičaitis, dail. Vkt. Andriūšis ir St. Santvaras.

KIEKVIENAM JAV GYVENTOJUI 168 GABALIUKAI KRAMTOMOSIOS GUMOS

Žvilgsnis į kramtomosios gumos pramonę

Kęstutis Gaidžiūnas

Tik atvykus į Ameriką, dažnai buvo girdimas anekdotas. Esą, Amerikoje atsiradęs naujas pilietis vieną sekmadienį nuėjo bažnyčion, šalia jo atsisėdė mergina, kuri beperstojo pradedo melstis. Ir aiškiai matyti, kad meldžiasi, nes lūpos kruta ir kruta! Išėjęs iš bažnyčios, pilietis pastebė, kad mergina vis dar meldžiasi. Neiškentęs užkalbina. Jo dideliu nusivylimui pasirodė, kad mergina nėra tokia pamaldi... ji gumą kramto...

Gal ir ne visai vykęs, šis anekdotas duoda vaizdą, kaip gumos kramtymo manija yra užkariavusi amerikiečius.

Gumos kramtymas, kaip mes jį šiandien žinome, jau buvo žinomas 1860 metais. Bet kiekviena pasaulyje krašte, nuo seniausių laikų žmonės kramtė miškuose ir laukuose randamus augalus--ar tai būtų lapai, grūdai ar saldžios žolės...

Pirmieji Amerikos kolonistai iš indėnų išmoko kramtyti kandiškų eglių sakus. Šie eglių sakų gabalai jau buvo pardavinėjami 1800 metais.

Vėliau, parafino vaško gabalai užėmė eglių sakų vietą, kartais pasaldinti vyšnios skonio lašais.

Apie 1860 m. Meksikos prezidentas Antonio Lopez de Santa Ana, dėl politinių ir karinių priežasčių, paskubomis apėjo savo kraštą ir atvyko New Yorkan, Čia, laikui bėgant, jis susidraugavo su vienu New Jersey išradėju--Thomas Adams.

Dažnai prezidentas ir išradė-

jas praleisdavo ilgą valandą pokalbiuose. Adams pastebėjo, kad jiems besikalbant, meksikietis kažką išsitraukdavo iš kišenės, nusilauždavo gabaliuką ir pradėdavo energingai kramtyti.

Pasirodė, kad tai buvo sukietėjusi sapota medžio sula, arba meksikietiška vadinama--chicle. Santa Ana išradėjui pasiūlymo, kad ši sula Meksikoje buvo kramtoma šimtmečiais.

Adams po šio įvykio įsitikino, kad jis bus radęs gumos pakaitalą. Bet po eilės bandymų teko nusivilti. Tada liekanos buvo išvirtos, kol gavosi gana tiršta košė, supiaustuja į gabaliukus, apibarstyta cukrum ir išstatyta pardavimui kaimynystės krautuvelyje.

Vaikai pirkė. Pirkė ir jų tėvai. Jie pamatė, kad ši dalyką galima kramtyti visą dieną... Ir taip gimė vienas iš populiariausių amerikiečių užsiėmimų--gumos kramtymas.

Iš kur atsiranda kramtomos gumos mišinys? Chicle, pagrindinė kramtomos gumos mišinio dalis, yra randama laukinėse džunglėse, vadinamos Peten.

Peten yra nemaža vietovė, maždaug Naujosios Anglijos dydžio, esanti tarp Gvatemalos, Britų Honduro ir Yucatan. Toje tamsioje, karštoje, drėgnoje, laukinėje vietovėje, aštuonerius kiekvienų metų mėnesius šimtai vietinių gyventojų lipa į didžiulius sapota medžius, ir savo dideliais peiliais įkerta griovelius į medžio kamieną. Šiais grioveliais teka balta sula--chicle.

Chicle rinkimo sezonu, šie rinkėjai, vadinami chicleros, klaidžioja po džungles, ieškodami sapota medžių, kurie auga laukiniai ir nesiduoja kultūvuojamai. Šie medžiai yra patys didžiausi džunglėse. Ir kiekvienais metais čia nevienas rinkėjas randa savo mirtį, netyčiomis nukirsdamas save prilaukančias virves.

Lipdamas į šiuos medžius, chicleros dažnai naudoja specialius laipiojimo batus. Aplink medį permetęs virvę, kitą galą apsiuosęs save, jis lipa aukštyn, nukirsdamas dvigubus griovelius nuo apačios iki viršaus. Apačioje griovelius jis pakabina mažus odinius maišelius, į kuriuos įteka chicle. Per 24 valandas sapota medžio sula išsibaigia. Ir tas medis sulai toliau nebetinkamas aštuonerius metus.

Sapota medis turi ir kitų įdomumų. Chicle, ar sula, teka tik dieną. Saulėleidžio metu lašėjimas sustoja; prasideda vėl tik aušrai atėjus. Kiekvienas medis vienu kartu duoda apie du supuse svaro chicle.

Geras chicleros per dieną gali apieiti virš 40 medžių. Ir jei jį lydi laimė, gale sezono jis uždirbs apie 250 dolerių. Petene tai yra didelis pinigais.

Penkias dienas savaitėje chicleros renka chicle. Šeštadieniais jis surenka savo mažus maišelius. Drauge su mažu mulu, kuris neša du didelius odinius maišus, jis eina nuo medžio iki medžio, išpildamas maišelius į didelius maišus. Kiekvienas chicleros apeina tik savo medžius, neliesdamas konkurento. Bet kaip jie tuos savo medžius atskiria, dar iki šio laiko nėra išaiškinta.

Sekmadieniais chicle stovyklose verdama sula, ją atskiriant nuo vandens. Didelis metalinis katilas pakabintas virš ugnies, verdanti sula be pertraukos maišoma. Pamažėl ji pasikeičia į šokoladinę spalvą. Tada ji supilama į 20 svarų formas, kuriose galutinai ir sustingsta.

Pirmadieniais matomi dideli mulų karavanai, keliaują per Peten. Kiekvienas gyvulys neša apie 200 svarų chicle. Jie yra pakeliui į pagrindinius surinkimo centrus. Jų Petene iš viso šeši, kur oro linija paima kasdienines siuntas ir perveža į Puerto Barrios pakrantę. Čia siuntos laivu pervežamos į New Yorką, kur chicle pavirsta kramtomąja guma.

Apie du milijonai svarų chicle apleidžia Peten kiekvienais metais. Ir už šį paruoštą produktą amerikiečiai ir kanadiečiai

kiekvienais metais išleidžia apie 125 milijonus dolerių!

Kramtoma guma yra viena iš tų retų prekių, ir galbūt net vienintelė, kurios kaina nepasikeitė per paskutinę pusę šimtmečio. Vienas gabaliukas paruoštas už centą; pakelis už penkis centus. Ta pati kaina buvo ir prieš 50 metų.

Dėl kainos pastovumo parašiau dvim didžiausiom kramtomos gumos bendrovėm--Wm. Wrigley Jr. Company Chicagoje ir Beech-Nut Life Saver Inc., Canajoharie, N.Y.

Abi bendrovės atsakė, kad neparuošytų mišinių ir pakavimo reikmenų kainos gana smarkiai pakilo tų metų bėgyje. Pavyzdžiui, nuo II Pasaulinio karo chicle kaina pakilo dvigubai. 1945 m. chicle kaina buvo 95 centai už svarą. Popierio ir pakavimo reikmenų kainos taip pat pakilo, Bet, reikia atsiminti, kad dabartiniu metu šie dalykai yra vartojami daug didesniais kiekiais, negu prieš 50 metų.

Wrigley pranešė kad 19 atskirų vnyiojimo reikmenų--popieriaus, celofano ir aluminijaus popieriaus naudojama pakuojuant vieną pakelį gumos. Tačiau gaminimo technikos kilimas ir produkcijos sumoderninimas vis kyla gumos pardavimo kiekiai atsveria kylančias gaminimo kainas. Dėl šių priežasčių Wrigley, Beech-Nut ir kiti (Amerikoje yra 43 gumos gamintojai ir apie 70 kitose 29 valstybėse) gamintojai išlaikė tą pačią kainą per paskutinius 50 metų.

Vienas iš paskutinių apskaičiavimų rodo, kad kiekvienam JAV gyventojui per metus tenka 168 kramtomos gumos gabaliukai. Padauginę šį skaičių iš JAV gyventojų skaičiaus (virš 176 milijonai), mes gauname 29 1/2

Bostono 128 skautai Nepriklausomybės šventėje

Bostono "Senujų Lapinų" sk. vyčių būrelis planuoja 9-tųjų metų veikimo programą.

A. Želvio nuotrauka

Jungtinis Bostono ir Brocktono skautų Nepriklausomybės šventės minėjimas įvyko vasario 20 d., šv. Petro parapijos salėje, Bostone. Iškilmėse dalyvavo 128 skautai--es, lydimi gausaus būrio tėvėlių bei svečių. Po vėliavų pagerbimo, raportų ir maldos, muzikai pritariant, dalyviai sugiedojo Lietuvos Himną.

Toliau sekė įsakymai bei apdovanojimai. Už nuopelnus skautijai Dr. Bruno

Kalvaičiui buvo įteiktas "Padėkos ordinas". Taip pat, už pavyzdinį skautavimą jaun. skautui J. Lendraičiui buvo pareikštas viešas pagyrimas, o skautai: V. Adomavičius ir E. Norkūnas buvo pakelti vyresniškumo laipsniui. Vėliau, sugiedojus "Marija, Marija...", sekė skautiškas lauzas.

Pradedant naujus metus buvo perorganizuota D. L.

20 metų tos srities praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service
TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

JURGIS (Romas Zorska): --Bet ir po vestuvių bus pagal karišką tvarką: jei tu iš šautuvo, tai aš iš kulkosvaidžio...

AUGUSTĖ (Dalia Mackialienė):--Tegu jau taip ir būna. Kas gi ginčijasi prieš vestuves...

Scena iš V. Mariūno veikalo "Mėlas šventykloje", kuris bus Vaidilos Teatro vaidinamas Clevelande, Slovėnų salėje kovo 12 d. V. Plodžinsko nuotrauka

bilionus kramtomos gumos gabaliukų per metus!

Prie šių skaičių dar reikia pridėti tūkstančius mažesnių gumos gabaliukų, kurie parduodami iš automatų maisto krautuvelyse, kirpyklose, restoranuose, bankuose, paštuose ir t.t.

Gumos kramtymas kartais net laikomas vaikų užsiėmimu. Tai yra klaida. Didžiausi gumos kramtytojai yra vadinami "jauni suaugusieji"--15 iki 35 metų amžiaus grupės nariai.

K. Kęstučio Drvė: J. Vaičjurgis -- draugininkas, v. sl. K. Mickevičius -- draug. pad., sl. A. Lapšys ir sl. I. Vileniškis -- adj., sl. A. Vaičjurgis -- "Skautų Aido" koresp., sl. J. Venekus -- kasininkas, sl. G. Karosas -- laužavedys, sl. V. Adomavičius -- metraštinninkas, psl. G. Dačys -- "Arų" skilt., psl. V. Tamošaitis -- "Briedžių" skilt., ir psl. E. Norkūnas -- "Žirgų" skiltininkas.

Rom. B.

LANSING, Mich. vienas gyventojas tvirtina, jog naujai išvestas kelias erzina jo karves ir tuo būdu pieno kiekis sumažėjęs. Jis kreipėsi į valstybės kelių departamentą prašydamas prie kelio padėti užrašus: "Ramybės, karvių rajonas." Kelių departamentas nurodė, jog ant minimo kelio ženklai priklauso federaliniui valdžiai.

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Metropolitan opera Clevelande gastroliaus nuo balandžio 25 iki gegužės 1 d. Bus pastatyta Faustas, Čigonų Baronas, Il Trovatore, Andrea Chenier, Figaro vestuvės, Madame Butterfly, Simon Boccanegra, Traviata. Bilietų kainos nuo \$2 iki \$12. Vakarais pastatymo pradžia 8 val., dienos metu -- 1:30 val. Bilietus galima užsisakyti Northern Ohio Opera Ass'n, Union Commerce Bank, E. 9 and Euclid, Cleveland 14, Ohio.

• Česius Melsbakas rūpinasi LITUANUS vėjais pravedimu Clevelande.

Mūrinis namas,

dviejų šeimų, Naujosios parapijos rajone. Tik šešerių metų. Labai geros statybos, gerame stovyje.

Ray Nausneris

27950 Lake Shore Blvd.
AN 1-1990

PARENGIMŲ KALENDORIUS

Kovo 12 d. Vaidilos Teatro spektaklis.

Kovo 20 d. Neringos tunto rengiamas Kaziuko mugė.

Balandžio 24 d. Grandinėls pavasario koncertas.

Balandžio 30 ir gegužės 1 d. ateitininkų 50 metų sukakties minėjimas - koncertas.

Gegužės 8 d. motinoms pagerbti rengiama Neringos tunto sueiga.

Gegužės 14 d. JAV ir Kanados jaunųjų dainininkų ir kitų talentų konkurso koncertas, Rengia Dirva.

Gegužės 22 d. Vasario 16 Gimnazijai paremti vakaras, Rengia būrelių vadovai.

Birželio 4 d. Čiurlionio ansamblio dvidešimtmečio koncertas.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

KAS IR KUR?

• Į kvietimą paremti bendradarbius kol kas atsiliepė tik du Dirvos bičiuliai, tai kun. dr. T. Žiūraitis, atsiųsdamas \$5.00 ir Antanas Meštas, iš Los Angeles, atsiųsdamas \$2.00. Pirmasis mums rašo: "Bendradarbių kraičio idėja verta labai rimto dėmesio. Ypatingai tokiems laikraščiams, žurnalams toji idėja būtina, kurie nesiverčia reklamomis ir spaudos agentūrų prisijus-tomis iliustracijomis". Ant-rasis tuo reikalu taip sako: "Kraičiai kraunami skry-niose. Jums siunčiu, kad įbertumėt į Dirvą. Ir tikiu, kad įberus duos derlių grū-dą".

• Muz. St. Gailevičiaus va-dovaujamo Varpo choro ap-žvalginis koncertas Toronte įvyksta kovo 13 d., 4 val. p. p. parapijos salėje. Koncer-to pelnas skiriamas Vasario 16 Gimnazijai.

• Antanas Šalčiūnas iš Phi-ladelphia, Pa., Albinas Va-nagas iš Sault Ste Marie, Ont. ir M. P. Kiela iš Chica-go, Ill. laimėjo po 25 knygų biblioteką kiekvienas. Šias knygas, skelbdama išparda-vimą, paskyrė Gabijos lei-dykla.

• Chicagos Aukštesnioji Litt. Mokykla, kuriai vado-vauja A. Rūgytė, turi li-tuanistikos biblioteką, ku-riai Gabijos leidykla šiomis dienomis padovanojo 30 to-mų savo leidinių.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratesiant Dirvą aukomis parėmė:

Siliūnas A., Chicago	\$2.00
Zaparakas A., Highland Park	2.00
Baltrukonis L., Clev.	2.00
Žitinevičius J., Worcester	2.00
Žukaitis V., Dayton	2.00
Sumakaris A., Clev.	2.00
Paulionis T. Dr., Milwaukee	3.00
Puskepalaitis L., Detroit	5.00
Puskepalaitis A., Hyde Park	3.00
Gaurilius J., Chicago	3.00
Bruožis V., Cleveland	1.00
Kaklauskas J., Clev.	1.00
Margevičius J., Clev.	1.00
Mačiulaitis P., Bloomfield	2.00
Vaineikis J., Chicago	1.00
Šumskis V., Cleveland	2.00
Skardžius A., Sault Ste Marie	5.00
Švarcas P. Dr., Mascoutah	5.00
Ignatavičius E., Clev.	2.00
Kęsgaila St., Montreal	5.00
Kubilius V., Chicago	4.00

Visiems aukotojams šir-dingai dėkojame.

• Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius vasario 27 d. Bostone surengė vai-šes Enciklopedijos redakto-riams, artimesniems ben-dradarbiams ir spaudos at-stovams. Vaisėse pasi-džiaugta atliktu darbu.

Profesoriui gydytojui KAZIUI OŽELIUI

po sunkios ligos mirus, giliai liūdi kartu su našle SOFIJA, jos šeima ir giminėmis, ir nuoširdžiai jiems užjaučia

V. Nagevičienė

Prof. K. OŽELIUI

mirus, šeimai ir artimiesiems užuojautą reiškia

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

Mieloms

ELENAI STEMPUŽIENEI, ALEKSANDRAI KAZĖNIENEI

ir jų šeimoms, mylimai mamytei A. GELŽINIE-NEI Lietuvoje mirus, reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

Nata ir Vytas Aukštuoliai

Dr. A. AŽELIUI,

jo mylimai motinai Lietuvoje mirus, užuojautą reiškia

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

ZIGMĄ STEPONAVIČIŲ ir šeimą, jo motinai

K. STEPONAVIČIENEI

mirus, giliai užjaučia

Stamfordo Lietuvių Bendruomenė

Detroito Balfio skyriaus, atšventusio 15 metų sukaktį, garbės prezidiumas: O. Šimonienė, O. Gry-bienė, K. Jurgutis, M. Kučinskienė, B. Kieblaitienė, E. Molienė, M. Smailienė, M. Sims ir Z. Mik-šienė. J. Gaižučio nuotrauka

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS XIX TOMAS

Štai dar vienas L.E. tomas įsiriškiavo į mano knygų lentyną. Aš dažnai pažvelgiu į tą kampaną, dažnai iš eilės ištraukiu kurį nors tomą, perskaitau vieną kitą įdomesnį straipsnį ir juntu, kai malonaus jausmo šypsena nuplieskia mano veidą.

Šiom rūšiom dienom, kai žmogaus dvasios reikalai apsi-dengę maurais, kai apie stebuklus beveik niekas nekalba ir daugelis jais netiki, lietuviai bėgliai, ne-panorėję būti klaidūs materia-lizmo aukomis, J.A.V. sugėbėjo padaryti stebuklą.

Jau ne kartą buvo aiškinta, ko-kio pobūdžio leidinys yra sava enciklopedija, kiek sunkumų at-siranda jos vienam tomui pa-ruošti ir kokios kuklios yra lei-dėjo galimybės tokiame pasiry-žimui įgyvendinti (nes ir po XIX išleistų tomų dar vis L.E. neturi tiek prenumeratorių, kiek galėtų turėti), bet tomas žengia po to-mo, lentynoj knygų rikiuotė da-rosi vis gausesnė, įvairesnė ir vertingesnė.

Man atrodo, jog tą stebuklą daro lietuviškoji talka, ypačiai tie L.E. bendradarbiai, kurie ne-svyrnuodami ir neatsikalbėdami savo mokslą, patyrimą ir žinias sudeda į L.E. puslapius. Savo-ji enciklopedija bus ne tik graniti-nis paminklas pavergtai tautai, bet ir ryškios marmuro stov-ylos jos kūrėjų, jos kiekvieno bendradarbio, paaukojusio ilgas valandas L.E. lapams praturtinti.

L.E. XIX-tąjį tomą nuo Mo-redagavo Pranas Čepėnas. Ir tas tomas, kaip ir visi ankstesnieji, susilaukė palankių mūsų pe-riodinės spaudos vertinimų. Ta-čiau būtų gerai, jei kas nors ne-iššoktų ir su kitokiom nuomo-nėm. Sena mūsų patarlė sako, kad nors ir be kailio liksi, vi-siems vistiek netiks. Kitokių nuomonių reiškinys esmė yra natūralus ir sveikas reiškinys. Šiuo atveju mane gerokai nuste-bino tik mielojo Ben, Babrausko pasisakymas labai nusmailinta plunksna duriantis Lenkijon iš-vykusiam J. Kėkštui. Jei Ben, Babrauskas jau seniau pastebė-jo, kad J. Kėkšto rašiniai L. Enciklopedijoj yra akiplėšiškai iš kitur pasiskolinti, tai iš kar-to reikėjo apie tuos savotiško pobūdžio plagijatus ir pakalbėti. Dabar, kai ligos priverstas po-etas turėjo leisti į tokią des-peracinę kelionę, kai žinom, kad jis ir dabar tebeguli ligos pa-tale, tik, kaip buvęs lenkų pi-lietis ir jų armijos karys, gal turintis nesveikatoj geresnę priežiūrą ir globą, sunkiai su-prantami yra buv. L.R. D-jos pirmininko žodžiai, taip negai-lingai triuškiną paliegusį kolegą. Susidaro įspūdis, kad šiuo atveju buvo pamiršta sena tie-sa, jog niekas gulintčio nenuša. Mano manymu, tie Ben, Bab-rausko žodžiai yra labai pavėluo-tai ir tikrai nelaiku tarti. Ne-pasieks jie pasitraukusio L.E. bendradarbio, neperdaug nuskai-drins ir mūsų gerokai sudrums-tus kultūrinio gyvenimo vandenį.

Pranas Čepėnas, buv. Lietuviškosios Enciklopedijos sekretorius ir faktinis redaktorius Kaune, istorikas, Lietuvių Enciklopedijos redaktorius JAV, redagavęs XIX tomą.

Dabar neprisimenu, kuris Dir-vos skaitytojas prikišo prie L. E. XIX tome tilpusio V. Molo-tovo. Natūralu, kad to sukto ir niekšingo sovietinio politiko mes nemėgstam. Gerai, kad ant jo pyksta L.E. ir Dirvos mielas skaitytojas. Tik šiuo atveju ne-reikėtų pamiršti, kad enciklope-dija visų pirma yra tjeik gera, kiek ji pajėgia būti objektyvi ir netendencinga. Kiekviena enciklopedija, kokio moksli-nio lygio ji bebūtų, neturi tikslo po-lemizuoti ir ką nors niekinti. Ji duoda tik faktus, visada pa-tikrintus ir pagrįstus. Ir L.E. bendradarbis, kuris rašė V. Mo-lotovo biografiją, taip apie jį pasisako: "M. drauge su Stalinu vykdė svetimų kraštų grobimus, tautų naikinimą ir visokeriopą priespaudą krašte. Jis yra nuo-giausio machievalizmo atstovas užsienio politikoje." Manding, tai labai tikslus ir būdingas Molo-tovo asmenybės apibūdinimas mokslo veikale. To grobiko ki-tiems "nuopelnams" išryškinti mes turime savo istorijos moks-lą, kuris, nereikia abejoti, tą darbą atliks rimtai ir kompe-tingai. L.E. savo esmė yra tik žinių šaltinis, kuris į Mo-lotovą pažvelgė lietuviška aki-mi ir tinkamai jo asmenį apar-tarė.

L.E. skaitytojai, kurie XIX to-mą jau taip pat įrikiavo į savo knygų spintas, tikrai žino, kiek informacinio ir mokslinio lobi-o jie gavo. Jiem mano informaci-ja gal ir nėra būtinai reikalinga. Aš norėčiau sužadinti tikytį smal-sumą, kurie beveik per dešimtį metų dar nepajėgė prie L.E. priartėti ir ja savo namus pada-

binti. Tokiems žygis gal nebū-tų persunkus, jei jie aplankytų savo kaimyną, kuris L.E. prenu-meruoja, ir pažvelgtų tik į 6 ir 7 to liedinio puslapį. Ten jie ras L. E. XIX tomo svarbesnių straipsnių sąrašą. Šį kartą aš to sąrašo nenagrinėsiu ir ne-skelbsiu. Kam nors kiek rūpi lietuvių tautos mokslo ir kul-tūros reikalai, tas ir pats pasi-stengs į tą sąrašą pažvelgti ir L.E. XIX tomo moksliniu svoriu įsitikinti. Priminsiu tik, kad ir šis tomas yra gražiai, skonin-gai ir gausiai iliustruotas ir turi gausybę informacinės medžia-gos, kuri į svarbesnių straipsnių sąrašą nepateko. Kaip visada, ir šiame tome lietuviškieji reikalai yra su ypatingu dėmesiu aptaria-mi, skiriant jiems ir daugiau ei-lučių, ir daugiau paveikslų.

L.E. leidimas eina pabaigtuvių linkui. Kartoju--tai lietuviško-sios talkos stebuklas JAV. Pa-garba tiems bendradarbiams, ku-rie yra greitai L.E. redakcijai at-siliepti ir medžiagą atsiųsti, bet sunku man pagarbinti tuos, kurie pasižada ir savo pažadų netesi. Deja, yra nemažai ir tokių. Bū-damas arti redakcijos, gerai ži-nau, kad būna ir tokių atsitikimų: štai, vienas šaunus vyras pasi-žada parašyti Molotovo-Ribben-tropo paktą. Straipsnio jis ne tik neparašo, bet reikalą taip nudel-sia, kad jau nebelieka laiko kito bendradarbio paieškoti. Tokioj bėdoj atsidiūrusiam, L.E. redak-toriui tesiranda tik viena išeitis: tą temą kelti į R. raidę, kur bus kalbama apie Ribbentropą.

Lietuvos atstovas Washington J. Kajeckas lankėsi lietuvių kam-bary Pittsburgho universitete, kurio pirmininke yra Bronė Pivaro-nienė. Nuotraukoje prie Čiurlonio paveikslu: J. Kajeckas, studentė Rita Spingytė, Bronė Pivaronienė ir SLA prezidentas P. Dargis.

Balfio skyriui Detroite 15 metų

Vasario 20 d. Detroito BALFo skyrius atšventė 15 metų sukaktį. Sukakties mi-nėjimas buvo atliktas iškil-mingos vakarienos formoje, ir buvo skirtas nusipelnusių BALFo darbuotojų Detroi-te pagerbimui.

Minėjimo programą pra-dėjo Detroito skyriaus pir-mininkas Kostas Jurgutis, supažindindamas su sky-riaus praeitimi ir kartu pri-statydamas buvusius ir dar esančius skyriaus darbuoto-jus bei veikėjus. Jų tarpe paminėtinios šios pavardės: E. Paurazienė, p.p. Šimo-niai, O. Grybienė, M. Ku-činskienė, Eug. Gurskytė-Pauzienė, B. Kieblaitienė, p.p. Moliai, p.p. Simsai, p.p. Smailiai, p. Kasevičienė, a. a. J. Pilka ir kt.

Pažymėtina, kad skyrius per savo 15 metų laikotarpį yra surinkęs ir pasiuntęs virš \$45,000.

Skyrių sveikino daug or-ganizacijų ir pavienių as-menų.

Meno programą išpildė p. Mateikos vadovaujamas Šv. Antano Parapijos Moterų Choras, solo gražiai padai-navo Br. Beržanskienė ir baletą pašoko, jau kelintą kartą lietuvių publikai pasi-rodanti, baletu mokinė Da-nutė Miškinytė.

Toliau sekė vaišės, kurios savo turtingumu tikrai tiko 15 metų sukakčiai. J. G.

J. PALIOKAITE deklamuoja giedrinių suuroštame Vasario 16 minėjime Chicagoje.

V. Noreikos nuotrauka

Bet ar tas gerai ir ar kiekvie-nu atveju galima šitaip iš bė-dos išsivaduoti?

Tokių "išgyvenimų" L.E. re-daktorai turi gana dažnai.

Objektyviai žiūrint, atrodo, kad Lietuvių Enciklopedija šiuo me-tu yra tokis laukas, kuriame gali labai stipriai reikštis visų mokslo šakų lietuviui specia-listai. Tegu to darbo medžiagi-nė nauda yra menka, tegu jis su-daro nelengvą našą, bet kai mū-sų mokslo žodžiui emigraci-joj yra tokios ribotos galimybės viešumon iškilti, negi tie vėluo-ja ir pažadų netesį bendradarbiai ištikro nenorėtų nieko savo pa-likti L.E. puslapiuose?...

St. S.